

Uredništvo in uprav-
ništvo:
Ljubljana, Miklošičeva
cesta št. 6, II. nad-
stropje.
Oglasi po dogovoru.

RESNICA

Izhaja vsako soboto.
Naročnina:
za celo leto 10 K, za
pol leta 5 K, za
mesec 1 K.
Posamezna št. 20 h.

Ako se kdo nad resnico pohujšuje, je bolj koristno, dopustiti pohujšanje, kakor zapustiti resnico.

Sv. Avguštin.

Minimalni in maksimalni program Jugoslovanov.

Mnogo se govori, piše in domneva o minimalnem in maksimalnem programu Jugoslovanov, pa vendar ne pride nihče s pravim odgovorom. Morda je tudi tako, da se pravi odgovor da, a ta ne zagleda belega dne.

Po svojem bistvu je pravzaprav vsak program maksimalen. Kajti program izraža to, kar hoče kdo s svojim delovanjem doseči. Beseda minimalen pomeni to, kar je najmanj, beseda maksimalen pa to, kar je največ. V program se pa dene vedno to, kar izraža vse, kar hoče kdo doseči. Nihče ne reče: To je moj program, če pa ima pridržek, da hoče nekaj drugega, nego je povedal.

Silno napadajo dr. Šusteršiča, češ, da je jugoslovanska deklaracija z dne 30. maja njegov maksimalni program, medtem ko se mladini rote, da je ta deklaracija le njihov minimalni program.

S tem pač reko, da je jugoslovanska deklaracija dr. Šusteršiču in njegovim političnim pristašem njihov pravi in odkritosrčni program, med tem, ko mladini ni, ampak imajo ti pravzaprav neki drugi program, ki ga pa skrivajo, in jim je ta deklaracija samo neko zagrinjalo, za katerim tišče nekaj drugega, česar sedaj nečejo ali ne morejo povedati.

Če v časnikih iščeš, ne najdeš pravega programa mladiških Jugoslovanov. Kadar pridejo do te točke, postane njih govorjenje čisto zmešano. Najlepši zgled za to podaje „Slovenec“, ki piše že kar neumljivo blazne reči. Jugoslovanski časniki obstoje namreč iz treh delov po svoji vsebini: Prvi del je natisnjen, drugi del je zaplenjen, in tretjega dela si časnikar niti zapisati ni upal, ampak si ga samo misli. V tem zadnjem delu pa je njegov program, torej pravi program mladinov, ako je majniška deklaracija samo minimalni program, torej neka formula v zadregi.

V Zagrebu izhaja glasilo Starčevićancev „Hrvatska Država“, ki je glasilo dunajskega Jugoslovanskega kluba. Član tega kluba dr. Laginja je tudi načelnik te stranke, ki jo zovejo ponavadi Milinovce, in ki je takorekoč oficialna zastopnica deklaracijske politike na Hrvaškem. Tam namreč pred nekaj dnevi članek „Za maksimalni narodni program“. Toraj tu bomo izvedeli, kaj je maksimalni program Jugoslovanskega kluba.

Tu beremo:

„Čas od dunajske deklaracije ni čisto šel mimo nas in našega stališča. O stajanju ali mirovanju našega naroda ne more biti govora. To mirovanje je samo prividno, to je samo domišljija za onega, ki ni naš in ki ni živel med nami. Ta domišljija pride od tega, ker je zunanja oblika, v kateri se kreče naše življenje, ostala ista. Naše živ-

ljenje se je pa nasproti jako izpremenilo in naše splošno pojmovanje, mišljenje in teženje ni več tako, kakor je bilo ob času dunajske deklaracije. Naši pogledi so se razširili in popolnili, in nam je okvir dunajske deklaracije preozek postal in mi smo ga pogumno razbili.“

Glasilo Jugoslovanskega kluba torej očitno priznava, da se mu ne gre več za majniško deklaracijo, ampak za nekaj drugega. Kaj je to drugo? Tega ne izvem, ker je nadaljevanje črtal cenzor in je nastala bela lisa. A to izvem, da je majniška deklaracija samo zunanja oblika, ki ima pa neko drugo vsebino, da je tudi njen okvir preozek in da so mladini pogumno ta okvir razbili.

Kaj je torej maksimalni, to se pravi, resnični program jugoslovanskih mladinov?

Nam se zdi, da ga cenzorju ni treba črtati, kajti pred kratkim ga je dal brez izpremembe natisniti. To je program krfskega pakta, ki sta ga sklenila Pašić in Trumbić, in ki ga je tudi „Resnica“ poleg vseh jugoslovanskih listov prinesla.

Razlika obstoji v tem, da majniška deklaracija zahteva združenje vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov na podlagi hrvaškega državnega prava in narodnega načela v okvirju monarhije, krfski pakt pa zahteva isto, samo brez hrvaškega državnega prava, ampak v srbski državi pod vlado Karadjordjevičev.

V tem je vsa razlika obeh stališč. Mi

LISTEK.

Čudne zgodbe in dogodbe.

Piše Janez Obljavljen.

III.

Kaj je prignalo Poljančevo Marijano v obup, in čudež, ki se je dogodil njenemu peteltnu.

V Podrečji vasi je živela Poljančeva Marijana, stara devica in posestnica kajže z malo njivico. Uboga je bila, pa zadovoljna, ker ji je Bog dal vsaj eno veselje: Imela je nekaj kokoši, med katerimi je ponosno korakal petelin Kikerikov. Ta kokošja rodina je živela v miru in slogi, ker se ni mešala v tuje spore in se ni dala zapeljati v javne homatije političnega življenja. Tudi zakonov in naredeb ni kršila, razen da je včasih kateri član te rodbine nekoliko ušel k sosedu, pa to se je zgodilo le mimogrede in kadar so tam rekli: „Ššš!“ pa je priletel takoj domov, ne da bi iz tega izvajal kakih posledic ali se kazal kaj užaljenega.

Poljančeva Marijana pa jim je vrgla peščico zrna in vse je bilo zadovoljno.

Kikerikov je vladal po pameti svoje podnike in kokoši so nesle jajca, kakor se spodobi. In tako bi bilo šlo vse v redu dalje, ako ne bi bila udarila vmes roka krute usode.

Ker je manjkalo kruha in ni bilo moke za kuho, so stopili skupaj modri možje in so premišljevali, kaj bi bilo v tem položaju ukreniti.

Oglasil se je k besedi profesor doktor Slavomir Vsezna in je govoril: „Častiti zbor! Vse žito se mora odslej porabiti izključno le za človeško prehrano. Koliko se pokrmi živini in prešičem, koliko pozobljejo kokoši! Vse te množine se morajo odslej obrniti le v človeško hrano. V sedanjem položaju moramo reči, da je živina sovražnik človekov, ker mu odje hrano izpred ust. Prepovedati se mora vsako krmljenje živine z živili, ki jih more prebaviti človeški želodec. Vse, kar na polju raste, pa bodi zaplenjeno za državo, ki mora s tem hraniti lačno prebivalstvo.“

Ta predlog učnega profesorja je bil z navdušenjem sprejet, in izšla je naredba, ki prepoveduje pod najstrožjo kaznijo, da bi dobivale živali količkaj zrnja, ker se mora vse zmlati kar najostrejše, da se ne odtegne noben prašek človeški prehrani.

Žalostna je bila Poljančeva Marijana, ko je slišala pred cerkvijo to naredbo. Šla je domov in je govorila sama s seboj:

„Kaj naj zdaj počnem? Kaj naj dam kokošim zobati? Poginiti morajo revice.“

Prihodnjo nedeljo pa je bila oklicana nova naredba, ki pravi, da mora vsak posestnik kokoši oddati na teden po cno jajce od vsake kokoši, ker častiti meščani v Koromandiji ne dobe več jajec z dežele. Pooblaščenca visokega urada za ljudsko prehrano bodo nabirali jajca, in pod visoko kaznijo je zapovedano, da se morajo njim oddati vsa jajca.

In zopet je šla Poljančeva Marijana žalostna domov in je dejala:

„Bog jih razumi, te učene ljudi, Bog jih razumi! Od česa bodo pa kokoši jajca nosile, če ne smejo nič zobati? Kaj bo z menoj revico? Če jim dam zobati, bo prišel birič in bo rekel: Zakaj zaničuješ postavo in daješ zobati neumnim živalim, kar sme uživati po naredbi le človek? Ti si kriva, da meščani kruha stradajo. In me bo gnal pred visoko oblast. Pa bo prišel drugi birič in bo rekel: Kje imaš jajca, Marijana, po naredbi? Sama si jih snedla, grdoba! Kazna na te radi take hudobije!“

Nikdar ni bilo še kaznovana Poljan-

stojimo odkrito na stališču majniške deklaracije. Oni nas napadajo in sramote, češ da je to naš maksimalni program, medtem, ko je prava jugoslovanska zahteva nekaj veliko večjega, kar pozna, kakor dobro pravi „Hrvatska Država“, samo oni, „ki je njihov“, samo „oni, ki živi med njimi“. Ti ne morejo stati na drugem stališču, kakor na stališču krfskega pakta. Razlika med mladini je le ta, da so eni za Karadjordjeviće, drugi pa za republiko.

Tako stojimo v resnici. Ves fanatizem, ki s tako strastjo sedaj divja proti dr. Šusteršiču in proti vsakomu, ki se ne vkloni strahovladi mladinske agitacije, je razumljiv iz tega. Sedaj pa berite nazaj „Slovenca“ in druge podobne liste, pa boste marsikaj razumeli, kar vam je bilo neumljivo ali se vam je zdelo samo prazna narodna fraza. Zakaj najbolj od vsega zamerijo dr. Šusteršiču njegov govor proti velesrbskim morilcem? Tu imate razlago.

Ena glavnih korenin vsega spora, ki je razdejal Slovensko Ljudsko Stranko, je v tej razliki mišljenja.

Veliki Moment.

„Veliki Moment“ je naslov knjižici, katero je spisal Janez Kalan l. 1909. ob priliki, ko je dobilo ljudstvo prvič večino v kranjski deželni zbornici. Na strani 2 se bere: „Volivna reforma, in ž njo združena naša večina v deželnem zboru, to je v istini dogodek epohalnega pomena, ki odpira novo dobo v našem narodnem življenju“; „veliki moment v zgodovini našega naroda“ (str. 4.) se imenuje ta dogodek. Da je prišlo do tega, „je bilo treba veliko diplomacije ter velikanske žilavosti in vztrajnosti, da se je železni obroč prignal tako daleč, da je — počil sam. Mož, ki je to izpeljal, se imenuje dr. Šusteršič. Kakor so bili nasprotniki veliki v razdiranju, v herostratstvu, in se jih bo naša bodočnost vedno kot takih spominjala, tako je dr. Šusteršič velik v pozitivnem delu. Mnogo je storil, mnogo prestal. Vse težave ga pa niso oplašile in od njegovega cilja odvrnile. Mahal je in mahal, — pravo kladivo liberalcev — toliko časa, da je liberalno premoč razbil. Najboljša leta svojega življenja je posvetil temu delu. Njegovo ime bo narod vedno hranil v častnem in hvaležnem spominu“. Da bi sedanji mladini

čeva Marijana. V strahu božjem in v izvrševanju postav je preživela svoja deviška leta do prezgodnje starosti. V tla bi se vdrla od sramu, ako bi morala stopiti pred sodnika, ki bi izrekel nad njo strašno besedo: V imenu Njegovega Veličanstva! Ta Poljančeva Marijana je storila prestopak ali prelomek ali pregrešek ali hudodelstvo ali karkoli zoper paragraf (ona ni nikoli storila ničesa zoper noben paragraf, še dotaknila se ga ni) in bi pristavil: Zato mora v zapor in se bo postila in bo na trdem ležala in v časnikih bo razglašena njena sramota vsemu svetu!

Temno se je strilo Poljančevi Marijani pred očmi in je začela jokati. Ni našla tolažbe ne izhoda iz teh strašnih dvomov.

„Meni revni ni pomagati. O, ve ljube kokoši, veselje mojega srca, kokodajsa, kukusrejska in kovodajska, in ti petelin Kikerikov, ponos moje bajte! Poklala vas bom, da se rešim iz grozne nevarnosti, ki mi preti.“

Vlovlila je petelina in vzela nož, da ga zakolje.

Petelin Kikerikov se izpočetka še ni posebno branil, ker je mislil, da je to le običajna ljubeznivost Poljančeve Marijane, ki je rada pitala, koliko se je že zredil lepi

Kalan, ki zbira na Homcu svoje somišljenike v razne posvete, ta hvalospev preklical, še ni bilo brati, pač pa se bere dannadan v „Slovenca“ in „Domoljubu“, kako hvaležno se spominjajo dr. Šusteršiča politični abecedarji. Sedanje mladinstvo vedno vpije, da sta v slovensko javnost vpeljala surovost dr. Šusteršič in dr. Lampe. A kaj piše l. 1909 že Janez Kalan v „Velikem Momentu“ na str. 10. in 11.? „Ostudna pisava „Narodova“ in drugih podobnih listov, je na vek omadeževala naš jezik“. „Naši potomci se bodo zgražali, da se je naš jezik skrnil na tak način“. „Karkoli namreč se je dalo reči grdega, karkoli poniževalnega, karkoli zlobnega; vse je povedal in zapisal „Narod“, in pisal in mazal dan za dnev, leto za letom“. „Vpliv „Narodove“ surovosti je segel — bodimo odkritosrčni — tudi na našo stran. Tudi v naših vrstah in našem časopisju, da govorimo popolno resnico — se je slišal v teh letih boja časih ton, ki je presegal meje dostojnosti. A tudi to je bil le produkt „Narodove“ surovosti. Mi nismo tega odobrvali, a razločljivo je. Kakor se v gozd kličje, tako iz njega odmeva“. Da, to je resnica, ki se je zapisala ob svetlih trenutkih, a nerazločljiva je pa laž, s katero se maha okoli sedaj o posurovelosti slovenske javnosti.

Ne bo odveč, ako priobčimo sodbo Janeza Kalana o „narodni slogi“ l. 1909. v „Velikem Momentu“ str. 7.: „Že za dobe Bleiweisove, ki je narod še iz spanja budil, so začeli liberalci sempatje kazati svoje rožičke“, seveda izpočetka le bolj skrito, dokler so duhovnikov še potrebovali. A kakor hitro je bilo mogoče, so jeli duhovnike, ki so bili pri snovanju čitalnic povsod zraven, postavljati pred vrata. To naj nam bo opomin za vse prihodnje čase, da se bomo vedeli varovati! Isto izkušnjo smo doživeli pri vseh drugih podjetjih, ki smo jih skupaj započeli. Tako pri ljubljanskem „Narodnem domu“, isto pri družbi sv. Cirila in Metoda itd. To je posebno potrebno pomniti v dobi „narodne sloge“, kaj smo doživeli, da ne bomo okušali vdrugeč enakih bridkih razočaranj . . . Timeo Danaos et dona ferentes. Bojim se liberalca, tudi kadar mi roko ponuja. Dokler me potrebuje, sem mu dober; ko me ne rabi več, dobim brco v plačilo. Rek: „Der Mohr hat seine Schuldigkeit getan . . .“ se je v našem narodnem življenju že stokrat uveljavil“. Tako je g. J. Kalan svoj čas govoril in pisal.

petelin Ko je pa nad svojo glavo zagledal nabrušeni kuhinjski nož, je zarjul in zaklical: „Marijana, kaj pa delaš? Stoj in ne reži!“

Marijani je padel nož iz rok in je zakričala: „Jojmene, jojmene, petelin govori!“

Petelin Kikerikov je pa rekel: „Da, Marijana, odkar izdaja oblast naredbe, po katerih moramo tudi živali ravnati, smo se morali naučiti človeškega jezika v besedi in v pismu.“

Marijana je od strahu izpustila petelina in upila: „Prikazen, prikazen!“ ter je zbežala.

Petelin Kikerikov pa je skočil na gnojišče, se otresel in premišljeval, kako bi rešil življenje sebi in svoji družini.

Prebral je enkrat vse naredbe in je iskal luknje v njih, skozi katero bi se mogel rešiti.

O tem bomo pa morali govoriti v posebnem poglavju, ker to poglavje bo dokazalo jasno kot beli dan, da ni nobena naredba tako trdno sestavljena, da ne bi imela vendar kake špranje.

(Dalje prihodnjič.)

In sedaj? Naj vendar g. Janez Kalan malo pomisli, ali se resnica tudi tako izpreminja, kakor Kalanove sodbe? Takrat je pač imel svoj veliki moment g. Janez Kalan, sedaj ima pa — mali moment!

Kaj se v Katoliški tiskarni zapleni od mladinov!

Izšla je številka „Pozdravi iz domovine“, namenjena vojakom. V sredi zija velika bela lisa. Kdo je članek zaplenil? Vsakdo bi mislil, da je zapadel članek zaplembi policije ali državnega pravdnika. Tako bodo sodili tudi vojaki.

V resnici je pa članek zaplenil in vzel iz stavljenege lista — uradnik Katoliške tiskarne Ludovik Tomažič. Da bodo člani Katoliškega Tiskovnega Društva videli, kaj konfiscira pod vodstvom prelata Kalana mladinska cenzura v Katoliški tiskarni, ponatisnemo tukaj zaplenjeni članek.

Članek se glasi:

Saj vam je znana zgodba o babilonskem stolpu in babilonski zmešnjavi! Ljudem so se zmešali jeziki, niso se več razumeli, sprli so se in se razkropili po vsem svetu. Podobna zmešnjava vlada sedaj skoro po vsem svetu, pa tudi po naši domovini.

Vojska je vse na glavo postavila! Rodilo se je polno novih vprašanj, ob katerih se krešejo mnenja in nudijo prilike za pravdo in prepir. Splošna nervoznost in razburljivost je prevzela ljudi, trezni preudarek je izginil s sveta, v takih dneh svet hitro sodi in obsodi, stara nasprotja se postrujejo in nova nastajajo. V gorju in nezadovoljnosti vse nekam vre in išče ventila in išče oseb, nad katere bi zilili svojo jezo in svoj srd. Kolikokrat vidimo po družinah sledeči pojav: Dokler gre v družini vse dobro, vlada v njej mir in sloga, ko pa pride gorje in nesreča, pa začne mož kaj očitati ženi, žena vali krivdo na moža in nastane prepir in naseli se v hišo morda celo pretep. Težki dnevi nesreče in trpljenja so pogosto krivi prepira v družinah pa tudi — v narodih in državah. Kdaj nastajajo revolucije? Takrat, ko glad in pomanjkanje trka na duri — saj pravi že pregovor, da prihaja vsaka revolucija iz — želodca — iz gorja. Takrat ljudske mase iščejo onega, nad katerim bi si ohladile svojo jezo in stresle svoj gnjev, in gorje mu, kogar si slepa nezadovoljnost in sovrašтво zbere za svoj cilj — —!

Iz strelskih jarkov pogosto prihajajo vprašanja domov: „Kaj pa delate doma — kaj se pripravate? Neverjetne reči beremo po časopisih — kaj pa tiči za vsem tem?“ Taka in podobna vprašanja se množe dan za dnev. Veste, kakšen odgovor je danes v navadi na večino vprašanj? „Vojska je.“ To je tudi najboljši odgovor na vaša vprašanja: „Vojska je —!“ Vse je več ali manj posledica vojnih razmer. Vojska je rodila iz nasprotnih mnenj sovražna nasprotstva, v ogledalu vojnih razmer se vidijo osebne napake — kot hudobija, iz komarja se zelo rad rodi konj, nespornost se v vojni „poravnajo“ mesto z ljubeznijo — z bojem, pa gre stvar naprej in babilonska zmešnjava postaja vsak dan — večja.

Možje, vojaki, vi, ki ste navajeni ohraniti v hudem boju hladno kri — tudi tukaj ohranite treznost, ne pustite, da tudi vas zagradi vrtinec nepremišljene strasti sumničenj in zavijanij. Ko boste prišli domov, se bodo razmere zjasnile, slišali boste oba zvona — sedaj vam le eden brenči — pa boste mirno in trezno razsodili. Ne obsojajte nikoli nobenega človeka, dokler ne slišite njegovega zagovora! Krščanska ljubezen in pravičnost nam velevata, da moramo vsakega človeka smatrati toliko časa za poštenega, dokler ni gotovih dokazov

Razširjajte „Resnico“!

proti. Na govornice, sumničnja, na splošne obdolžitve ne damo ničesar!

* * *

V umevanje razmer zglede iz vojnih dogodkov. Pred neko velikansko ofenzivo v tej vojni se je dogodilo to-le: Vojno vodstvo je hotelo premočiti sovražnika. Tam, kjer je hotelo uvesti ofenzivo, je bilo vse mirno, ni se pokazal sovražniku noben vojak. Na drugem delu fronte pa je vladalo živahno življenje. Par regimentov je marširalo vsak dan v postojanke pri belem dnevu, ponoči so pa zopet morali ven in drugi dan ob belem dnevu zopet v bojno črto, da jih je sovražnik lahko opazoval. Sovražniki so opazovali to in mislili, da se pomikajo vsak dan nove čete v fronto in so iz tega sklepali, da se bo vršila ofenziva na tistem mestu, in so se tam pripravili na njo — pa jih je udarec naenkrat presenetil na drugem koncu! Vojaki, ki so marširali vsak dan sem in tja, so godrnjali: „Kaj nas preganjajo okrog, čemu nas mučijo neprestano s temi marši?“ Čemu vse to, tega jim poveljniki niso povedali, ker bi lahko kdo to izdal sovražniku in potem bi se ofenziva ponesrečila. Ko bi se vojaki uprli tem „brezmiselnim maršem“, kakor so jih imenovali, bi bila šla ofenziva po vodi. Toda vojaki so držali — disciplino! In zato so tudi zmagali! Obrnite ta zglede na javno življenje — — —

Tudi med vojskovodji nastanejo nasprotna mnenja! Vsak ima pred očmi to, kako bi premagal sovražnika. K cilju pa vodi več potov, kateri je najboljši, pokaže šele uspeh ali neuspeh, saj se tu ne more tako gotovo soditi, kakor: dvakrat dve je štiri! Da bi pa kakega vojskovodja zaradi njegove dobromišljene taktike blatili z „izdajalcem, podkupljencem“, to ne bi bilo — pošteno!

Isto velja tudi za javno življenje in delovanje.

Ali je kak vojskovodja, ki bi ne bil še nikoli naredil kake napake? Napoleon je bil premagan; Hindenburg je tudi moral že bežati. Popolnega človeka, brez napak, ne dobimo na zemlji, nezmožljiv ni nihče; vsi smo več ali manj podvrženi strastem, napakam in zmotam, in to zlasti v javnem življenju in delovanju. Toda možne zmote in napake raznašati kot preračunano hudobijo, to bi bilo — nekrščansko.

Vojaki, vi veste, kaj je trpljenje in gorje! Toda še hujše trpljenje bi bilo za vas, če bi kdo vašim poštenim namenom podtikal zlobne naklepe, če bi vam kdo jemal dobro ime in javno smešil vaše napake. Česar sebi ne želite, tega tudi drugim ne storite — pa tudi ne odobravajte kaj takega!

Nekaj tragičnega je v zgodovini slovenskega naroda! Mi ne prenesemo velikih mož, katerih obzorje sega čez ozke meje slovenske domovine! Če nam kdo zraste čez rame, pa se že oglasi „kranjska“ nevoščljivost: „Doli z njim!“ Če kdo izmed nas postane malo bolj bogat, že padajo po njem —: „Kapitalist!“ Če si Nemec, Jud, med nami nabere milijone — to mirno prenesemo, če pa kak domačin kaj pridobi — pa planemo po njem!

Starejši se morda spominjate barona Winklerja. Bil je edini Slovenec — med kranjskimi deželnimi predsedniki! Bil je zaveden Slovenec! Imel je mnogo zvez na Dunaju med najvišjimi krogi. Hotel je res koristiti narodu — toda Slovenci ga niso hoteli umeti. Ker ni na glas okoli razkladal svojih načrtov, so ga sumničili in celo obrekovali. Šel je — in mesto njega je prišel — Hein! Tako so Slovenci sami ubili enega najboljših mož, potem so pa čutili težko pest — tujca!

Seveda je na drugi strani tudi to res, da postanejo večjim duhovom meje naše domovine — pretesne — njih energija jih sili, da se udeležujejo tudi na mednarodnem polju, pri tem pa pozabijo na male razmere, v katerih živijo in nimajo več pravega umevanja za domače malenkosti in težnje. Pridejo še osebnosti, pogreški in napake, nad katerimi z veseljem glojejo nasprotniki, in mož je kmalu — ubit. To smo videli pri Winklerju, Kreku in tudi pri dr. Šusteršiču!

Če to opazujemo, potem še bolj spoznamo, da Slovenci res potrebujemo večje skupne narodne domovine, kjer bo prostora in dosti polja tudi za večje može.

Možje, vojaki! Nad razmerami doma ne obupajte! Ohranite vsaj vi trezno kri! Tudi iz teh razmer bo vzrastlo kaj dobrega, čeprav so rodile mnogo slabega. Eno pa imejte vedno pred očmi: kar je govoril Gospod nekoč apostolom: „Nebo in zemlja bosta prešla, moje besede pa ne bodo prešle.“ Vse gine in se spreminja! Ne zidajmo nikdar samo na osebe, ki spreminjajo svoje nazore in svoje mišljenje, katerim svet danes kliče: „Hozana!“ — jutri: „Proč z njim!“ — ki so podvrženi napakam in zmotam, ampak se trdno držimo cerkve — in Kristusove resnice —, ki je tudi med vojsko ostala ista — neomajana! Države bodo prešle, narodi bodo izginili — ta bo pa vedno ostala! V tem duhu sodimo svetovne in domače dogodke!

Kako se je dr. Gregorič moral posloviti od stare S. L. S.

Dr. V. Gregorič hodi sedaj na shode in napada deželni odbor. S temi napadi se je izvršilni odbor stare S. L. S. že temeljito pečal. O tem naj sedaj izve javnost resnico iz zapisnika stranke:

V imenu odseka je prečital zapisnik in stavil predloge Valentin Zabret, župnik v Št. Vidu nad Ljubljano, v seji Izvršilnega odbora S. L. S. dne 17. septembra 1917. Stavljene predloge so bili sprejeti s 25 proti 5 glasov. — Sklep se je prečital v seji vodstva S. L. S. dne 18. septembra 1917 in odobril.

Zapisnik seje odseka izvoljenega od Izvrš. odbora S. L. S. dne 4. junija 1917, ki se je vršila dne 11. junija 1917 ob 4 popoldne.

Navzoči vsi podpisani člani odseka in povabljeni primarij in deželni poslanec dr. Vinko Gregorič.

G. kanonik Šiška pojasni namen seje ter prosi g. Župnika Zabreta, naj bi vodil zapisnik, kar le-ta sprejme. Poslanec primarij Gregorič pa na to takoj odvrne, da ni treba nobenega zapisnika, da on ne bo ničesar podpisal, ker smatra to-le kot prijateljski razgovor.

Vsled tega so člani odseka bili primorani šele po odhodu gospoda poslanca dr. Gregoriča sestavili ta zapisnik.

Obravnale pa so se z dr. Gregoričem sledeče točke:

1. Spominjalo se ga je na njegova izvajanja v seji I. O. S. L. S. dne 22. maja t. l., ko je pripovedoval, da se je zaradi svojega nevpoklica v deželni odbor obrnil na vlado, s čemur je on zapustil pravi forum stranke in se obrnil na forum, ki nima s to zadevo nič opraviti. Vprašalo se ga je, kako on to svojo kršitev strankine discipline zagovarja.

Odgovoru na to vprašanje se je dr. Gregorič izognil s tem, da je začel dokazovati, kako velika krivica se mu godi, ker ni bil vpoklican v deželni odbor, priti žil se je v tej zadevi na ministerstvo, a odgovora doslej še nima.

Na opetovana vprašanja članov odseka, li ne čuti, da je s tem kršil strankino disciplino, ni podal nikake izjave, ampak se je skliceval na svojo pravico in prostost kot poslanec.

2. V zvezi s 1. točko se ga je dalje vprašalo, če je kaj čul o gibanju za vpeljava komisarijata v deželnem dvorcu. Odgovoril je, da se je v tem veliko govorilo tudi v „visokih krogih“. Na nadaljno vprašanje, je li on to stremljenje odobral, je ogorčen protestiral proti inkviziciji, ki se hoče tu nad njim izvajati in ki nikakor ne spada v okvir prijateljskega razgovora.

3. Opozorilo se ga je na to, da je s svojimi izvajanja v seji I. O. dne 22. maja t. l. pri večini vdeležencev vzbudil sum, da mora vendar-le biti v zvezi z znanimi članki v „Tagespošti“ pod naslovom „Aus dem slov. Parteilager“, ter da je njegova dolžnost kot strankarja, da se te sumnje opere. Vsled tega se ga je pozvalo, naj da pod častno besedo določen odgovor, je li s temi članki v kaki zvezi ali ne.

Vkljub temu, da se ga je opetovano opozorilo, da je vsled te sumnje njegova strankarska čast silno močno angažirana, je podal izjavo, da na to vprašanje principijelno ne da nobenega odgovora. Na nadaljno opozoritev, da s tem svojim odgovorom nikakor ni odvalil sumnje od sebe, ampak bo moral svojim tovarišem prepustiti pristo sodbo, je odgovoril: „Svoje mnenje boste kmalu predrugačili.“

4. Na istem principijelno odklonilnem stališču je g. primarij vstrajal tudi ko se ga je vprašalo, če je v kaki zvezi z notico, objavljeno v „Grazer Tagblattu“ z dne 30. maja t. l. št. 146. kjer se objavljajo interne zadeve in sklepi I. O. z dne 22. maja t. l. in ki je mogla priti v list vsled indiskrecije kakega člana I. O. — Povdarjal je pa, da se je o tem govorilo v unionski kleti, kjer so bili v bližini ljudje različnih strank.

Ko se je dr. Gregoriča slednjič še ponovno opozorilo na resnost položaju z oziranjem na njegovo strankarsko čast in ga prosilo, naj se vendar izjavi o inkriminiranih točkah, je vstrajal na svojem zgorej označenim negativnem stališču in izjavil, da se bo že sam branil, ko pride čas za to.

Na to se je g. dr. Gregorič poslovil in odšel. —

Po njegovem odhodu se je odsek posvetoval o celi zadevi ter prišel do naslednjih sklepov:

1. Dr. Gregorič z vsem svojim ravnanjem kaže, da ne prizna discipline stranke, vsled česar se sam postavlja izven stranke ali nad stranko.

2. Logična posledica tega dejstva je, da ga tudi S. L. S. ne more smatrati za svojega mandatarja; zato predlaga odsek:

a) Izvršilni odbor naj pozove primarija dr. Vinko Gregoriča, naj odloži svoj deželnozborski mandat.

b) izvršilni odbor naj primarija dr. Vinko Gregoriča ne vabi več k svojim sejam.

Se sklene in podpiše.

V. Zabret,
zapisnikar.

J. Šiška,
J. Piber.

Tako je sodila stranka o postopanju dr. Gregoriča. Kalanovo stranko označuje, da je ta mož sedaj pod njenim okriljem. To je sedaj družba g. Zabreta, ki je vodil in podpisal zapisnik.

Državni zbor.

V torek, 29. jan. se je v drž. zboru zaključil razgovor o odgovoru ministrskega predsednika na vprašanje, zakaj je bila resolucija češko-moravskih poslancev ki so jo sklenili na sestanku 6. jan. t. l. zaplenjena. Hkratu se je razpravljalo več nujnih interpelacij glede mirovnihih poga.

janj v Brest-Litovskem in pa glede prehrane. O vseh teh stvareh se je začela debata dne 22. jan. in končala dne 29. t. m. Govorili so predlagatelji in zastopniki vseh strank. V razpravi se je marsikaj povedalo, veliko nasvetovalo in kritiziralo, a kolikor je bilo opaziti, se stranke niso nič zblížale. Jugoslovani in Čehi stoje odločno na svojem stališču, vlada z Nemci pa na svojem. V razpravi o nujnih predlogih se ne glasuje, a Čehi so stavili predlog, da naj se odgovor ministrskega predsednika ne vzame v vednost. S tem predlogom so le dosegli, da se je očitno pokazalo, kako so Čehi v zbornici osamljeni. Z njimi so glasovali le Jugoslovani. Druge opozicijske stranke — Rusini in socialni demokratje so se umaknili glasovanju, kakor so se tudi Poljaki.

Novi davki!

Vlada je predložila drž. zboru dve davčni predlogi in sicer:

1. Davek na premog.

Obdavčiti hočejo porabo premoga kakor je že v Nemčiji. Davek bi znašal 20% od vrednosti in sicer v premogovniku. Vlada si obeta 180 milijonov kron dohodkov. Ta davek bi se začel pobirati 1. maja t. l. in nehal 31. julija 1920. Gotovo pa je, da če bo zbornica zakon sklenila, da bo davek tudi za naprej ostal.

2. Zvišanje zemljiškega davka in pri-dobnine.

Dohodki zvišanja bi znašali letno kakih 70 milijonov kron. Pobiral naj bi se v letih 1918 in 1919.

Davek na vojne dobičke

je sprejet tak, kakor ga je sklenila gosposka zbornica. Davek velja za l. 1916 in 1917.

Zdravljenje bolnih vojakov in šolanje invalidov.

O tem zak. načrtu je referiral dr. Jan-kovič. Do sedaj imamo cesarsko naredbo, ki dovoljuje to. Ta naredba pa traja le do 29. avg. t. l. Zato je zakon potreben, da bolni vojaki in invalidi še v bodoče dobe potrebnou pomoč in oporo. Nemški nacijo-nalec dr. Stölzel je predlagal, da se od-stavek, ki zahteva takojšnjo od-pravo cesarske naredbe odkloni in namesto tega naj se glasi: Postava stopi v veljavo, ko ugasne veljava cesarske naredbe to je 29. dec. Predlog Stölzelov je bil sprejet s 116 proti 115 glasovom, kar pa bi ne bilo mogoče, ako bi slovan. klopi (ali tudi jugoslovanske? Op. ur.) ne bile tako prazne.

Jugoslovansko vprašanje.

Zadnji čas je nastalo več novih listov, da se bore za rešitev jugoslovanskega vprašanja. Pa ti novi borilci dobri stvari ne koristijo, ampak ji več škodijo, ker prva stvar vsakega novega lista je, da se začne z drugimi kregati in povečuje zmešnjavo. Zlasti Zagreb je rodovitna na takih novih rastlinah, ki hočejo ena drugi zrasti čez glavo.

V dunajski jugoslovanski deklaraciji je izraženo načelo, da se hočejo Jugoslovani združiti na podlagi hrvaškega državnega prava in narodnega načela. Sedaj pa prihajajo učenjaki, ki eden proti drugemu dokazujejo, da je hrvaško državo pravo nekaj drugega, kakor pa narodno načelo, češ, da po hrvaškem državnem pravu se morejo združiti samo tiste dežele, za katere velja to zgodovinsko pravo, in ti hočejo izključiti Slovence in Srbe. Zato pa drugi zmetujejo hrvaško državno pravo in pravijo: Kaj nas briga to, kar je bilo, mi hočemo nekaj čisto novega, mi hočemo ustvariti novo zgodovino na čisto novi podlagi. Mi hočemo združiti Jugoslovane brez ozira na kakšno pravo.

Ti se pa zopet ločijo, ker eni stoje na stališču, ki ga naglašata tudi dunajska deklaracija, da hočemo združiti samo Jugoslovane v okviru monarhije, in proti tem trdijo drugi, da nas tudi okvir monarhije ne briga, ampak hočemo iti čez meje monarhije. Dunajska Jugoslovanska deklaracija, za katero se sedaj izjavljajo slovenske občine in nabirajo podpisi, se je v teh zadnjih mesecih že preživela, ker smo razbili ta ozki okvir.

Tako postaja ta borba vedno strastnejša. Najmočnejša vladajoča stranka na Hrvaškem, to je hrvaško-srbska koalicija, pa nič ne pravi, ampak gleda le v Budimpešto, kaj bodo tam rekli. Tam se pa vedno bolj vesele, čim bolj so si Jugoslovani v la-seh. Je že tako: Slovani deklaracije skle-pajo, se navdušujejo in med seboj zmerjajo, Mažari in Nemci pa delajo!

Dr. Korošec v Sarajevu o jugoslovanski državi.

Sarajevski „Hrvatski Dnevnik“ piše: Ko je bil dr. Korošec v Sarajevu, so ga odlični Hrvati vprašali: Kakšno obliko pa bo imela jugoslovanska država? Nato je odgovoril dr. Korošec: To je postranska stvar! Glavno je le to, da mi vsi složno zedinje-nje vseh Južnih Slovanov zahtevamo“. Ostalo bomo že potem uredili. — S tem pa Hrvatje niso zadovoljni, ker hočejo vedeti, kakšno bo njihovo stališče. „Nam“, pravi omenjeni list, „hrvaško državno pravo ni samo fraza in sredstvo politične agitacije, ampak temelj našega političnega delovanja za životvorjenje hrvaške države.“

Srbi še vedno upajo na veliko Srbijo.

Srbi še niso opustili nade, da bo ententa pri mirovni pogodbi toliko močna, da jim ustvari Veliko Srbijo. Ker je monarhija izrekla nasproti Rusiji načelo, da iz te vojske neče zase povečanja, upajo, da se ne bo protivila monarhija temu, da se vzpostavi zopet vodilno vlogo med Jugoslovani in da se vendar uresniči njihov sen po oni Veliki Srbiji, za katero so započeli borbo proti monarhiji. Za Jugoslavijo se ne navdušujejo, razen če si mislijo pod tem imenom svoj vzor Velike Srbije. Zato se drže v ozadju. Politično gredo v banovini z Mažari, ker so jim ti politično bližji od Hrvatov. Kajti Hrvat ima svoje lastne politične cilje, ki so nasprotni mažarskim in srbskim in zato se zdi Srbom politično modreje, da ostanejo tam, koder je vladna moč!

Jugoslovanska deklaracija izseljencev.

Dne 15. januarja letos je bil v Ženevi sestanek jugoslovanskih izseljencev, ki je sklenil sledečo deklaracijo:

Skupščina srbskih, hrvaških in slovenskih izseljencev iz Avstro-Ogrske in nastanjenih v Švici, poziva vlade in narode ententnih držav, da smatrajo kot zahtevo pravičnosti in imperativno potrebo civiliziranega človečanstva, in enega od pogojev trajnega miru v Evropi, kot željo in glas srbsko-hrvaško-slovenskega naroda Avstro-ogrške, ki kliče za svobodo in da se zedinijo s Srbijo in Črno goro v eno neodvisno, demokratično državo.

Kdo so slovenski izseljenci v Ženevi, ki se s to deklaracijo obračajo do ententnih držav, nam ni znano. Preko dunajske jugoslovanske deklaracije gre to, da obsega zahtevo te deklaracije več novih stvari: 1. Da se združita Srbija in Črna gora; kako, ni povedano. 2. Da se s to novo državo združijo Slovenci, Hrvatje in Srbi monarhije. 3. Se zahteva to od entente, to se pravi, da se more to doseči le po razbitju monarhije, kajti, da bi ententa združila Srbijo in Črno goro pod žezlom habsburškim, tega si morda pač nihče ne predstavlja.

Najnovejši jugoslovanski program

je prineslo novo glasilo liberalne stranke, ki sedaj nastopa z naslovom Jugoslovanske demokratske stranke. Tu se zahtevajo za bodočo Jugoslavijo sledeče meje: Od Tilmenta do Carigrada in od Gospe Svete do Albanije. To je lep kos zemlje, od Adrije do Črnega morja. Okvir jugoslovanske deklaracije z dne 30. maja je torej že razbit. Srbi se niso sploh nikoli za ta okvir izrekli, Hrvatje so se mu odpovedali, in Slovenci, kakor se sedaj vidi, tudi vkljub stotisočim podpisov hočejo pravzaprav veliko več, nego je v deklaraciji izraženo. Pristaši demokratske stranke so torej zoper načelo, da se naj sklene mir brez aneksij. Kajti oni zahtevajo, da se za novo Jugoslovansko državo, za katero se seveda vzame najprej ozemlje iz Avstrije in Ogrske, odtrga tudi ves kos Italije do Tilmenta, dalje se mora Bolgarija priklopiti, ki bi se seveda morala odpovedati svoji samostojnosti in iti pod Srbe, in tudi Turčija bi morala odstopiti nam skoro ves svoj evropski del.

Ker smo se tedaj postavili že na stališče aneksij, pa vprašamo, zakaj se ustavlja Jugosl. demokratska stranka ob Tilmentu? Če že jemljemo, vzemimo popolnoma! Tudi Benetke naj spadajo k naši državi. Istotako ne vemo, čemu je ta stranka tako obzirna do Turčije. Tudi Carigrad bodi naš! To bi bilo dosledno. Sicer se ne bo govorilo samo o prodanih Korošcih, ampak tudi o prodanih Benetkah!

Naslikana nebesa.

Tedenske slike pišejo: „Ne samo za naš jezik, temveč za naš kruh, za naše življenje gre. Poglejmo! Veliko večino naših tovarn, ki služijo milijone, imajo Nemci v rokah (Jesenice, Javornik, Dobrava, Vevče, Medvode ter Ljubljana, Domžale, Tržič itd., razni rudokopi). Delavci so Slovenci, ki dobivajo od tovarne malenkost v primeri z dobičkom, ki ga delajo tovarnarji. Dalje: karkoli vzameš v roko, ali ni večinoma nemški izdelek, pripeljan iz tujega? Šivarka, pero, svinčnik, popir, množina knjig, vsake vrste stroji, sukno, sukanec, steklo, kovinski izdelki, pa še tisoč drugih reči. Slovenec, šteje, koliko denarja si že poslal za to na tuje. Koliko milijonov slovenskega denarja je že romalo v nemške žepce in iz teh žepov marsikaj v nemška obmejna društva, ki hočejo Slovence usuznjiti. Če bi imeli svojo državo, potem bi se razvila slovenska trgovina in slovenska industrija in mnogo predmetov bi lahko izdelovali doma, ceneje bi jih kupovali in ves denar bi ostal doma. Kako bi zrastle gospodarska moč vseh Slovencev“. — Kot odkriti pristaši jugoslovanske deklaracije pozdravljamo vsak pameten razlog, ki se navede za našo skupno narodno zahtevo. A tako na debelo se pa ljudstvo vendar ne sine varati. Če dobimo jutri jugoslovansko državo, bo ista poleg dolgov svojih kronovin morala prevzeti tudi več milijard držav-nih dolgov, ker tako otročji menda vendar nihče ne bo, da bi mislil, da bodo vsi drugi plačevali, samo nam bodo dali državo, odpustili dolgove in morda dali še doto povrh. Najprej bomo stradali, da davke plačujemo. Tuji kapital, ki je lastnik industri-alnih podjetij, nam ne bo svojih tovarn podaril. Trgoval bo tisti, ki bo boljši trgovec, potem ravno tako, kakor sedaj. Ali mislijo res gospodje, ki delajo politiko pri pisalni mizi, da bodo takoj nastala nebesa na zemlji, če se enkrat vsi od dojenca do starčka podpišemo na blok papir? Najprej bomo šli skozi vice, gospoda, pa še skozi kakšne! Torej, častiti gospodje ljudski osrečevalci, lažite samo toliko, kolikor se da prenesti, a ne preveč! Gospodarsko se moramo sami usposobiti, in to se doseže

le z učenjem in z delom, ne pa z otročjo fantazijo! Kdor res ljubi svoj narod, ga ne vara!

Jugoslavija v resnični nevarnosti. — Barantanje za našo zemljo.

„Rivista Internazionale“ toži, da Slovenci sedaj tudi Čedad in Videm označujejo za svoje aspiracije. S tem da Slovenci hočejo Italiji odsekati pravico na Jadransko obal. „Manchester Guardian“, govoreč o mirovni ciljnih entente je trdil, da se bo na konferenci laškega ministrskega predsednika v Londonu poizkušalo, da se spravi v sklad bojne cilje Italije s cilji ostalih zaveznikov. V ta namen je Orlando konferiral z zastopniki „Jugoslovanskega odbora“ v Londonu. Orlando je sprejel v Londonu dr. Trumbića, ki je kakor znano na Krfu s srbskim ministrskim predsednikom Pašićem sestavil znani krfski dogovor. „Manchester Guardian“ piše, da je do sedaj jugoslov. vprašanje bil glavni vzrok, da ententa ni mogla imeti edinstvenega mirovnega programa. „Reuterjev“ urad trdi, da londonska konferenca ni ostala brez rezultata, da je v jugoslovanskem vprašanju dosežen sporazum — kak izrečno ne pove. „Reuter“ pravi: Došlo je, kolikor je mogoče, do popolnega sporazuma o vseh političnih in ekonomskih vprašanjih in v vprašanjih, ki se tičejo brodarstva. Nekateri točke, v katerih je morda bilo kaj nejasnega, popolno so pojasnjene na popolno zadovoljnost Italije. Tako v Londonu. Iz Lugana pa poroča „Telgr. Union“ z dne 4. februarja: Minister Orlando je pri včeraj končanih pogajanjih entente v Versailu dosegel, da se smatra Trst in Trident za ravnokotno enakopravna vojna cilja kot Alzacija Lorena. In to kljub porazom Italije! Orlando bo 12. februarja v laški zbornici podal poročilo o položaju. „Corriere“ pa pravi: „Tudi če se sprijaznimo z Jugoslavani, zahtevamo Trst, Istro, Pulj, vojaške in trgovske varnosti v Adriji. Za odškodnino naj bi dobili Jugoslavani Dalmacijo a še te ne cele, vojaško važne točke bi zasedla Italija. — Gre se torej resnično za našo Jugoslavijo. Barantajo in deliti hočejo našo zemljo po svoje tisti, ki hinavsko govorijo o „samoodločbi narodov“. Zato je naš edino pravi prostor ob Avstriji, za katero moramo v korist nerazdeljivosti svoje rodne zemlje storiti vse, da zmaga. Edino v tem slučaju bo naš narod ostal nerazdeljen! Vse druge so prazne, slabe sanjarije slabih — možgan.

Politični pregled.

Minimalno. „Jugoslovanski klub“ ima na podlagi sedanje češke taktike beležiti zopet „velike uspehe“ za našo domovino. V sredo 30. jan. je drž. zbornica glasovala o interpelaciji češkega poslanca Staneka glede konfiskacije zadnje praške deklaracije. Kakor znano je vlada konfiskacijo razveljavila. Tu so zopet zapustili Čehi in Jugoslavane Poljaki, Ukrajinci in celo nemški socialni demokratje. Zanimivo je, kako je utemeljeval nemški socialni demokrat Seitz stališče svojih sodrugov. Dejal je: „Ker je vlada razveljavila konfiskacijo je postalo glasovanje brezpredmetno. Namen interpelacije je s tem dosežen.“ Socialnodemokratsko (!) časopisje zagovarja glasovanje socialnih demokratov „ker so zahtevali Čehi demonstrativno glasovanje, ki provzroči v državnem zboru večjo anarhijo, a ne more imeti nobenega praktičnega uspeha.“ Tako glasilo slovenskih socialnih demokratov „Naprej“. Ob tako splošni priljubljenosti, ki jo vsled sedanje taktike „Jugoslovanskega kluba“ uživa naše parlamentarno zastopstvo v drž. zboru smo res radovedni, kedaj se bo izpolnila najvna obljuba g. Andreja Kalana v „Slovencu“ z dne 19. januarja: „Naš boj bo izvojeval „Jugoslovanski klub“ v dr-

žavni zbornici.“ Kako krepko zastavlja za to „Jugoslovanski klub“ svoje moči, poroča nam „Slovenec“ z dne 30. januarja, ki piše: „Poslanec dr. Tresić Pavičić se je prijavil za zopeten vstop v „Jugoslovanski klub“. Ker današnja seja vsled odsotnosti cele vrste poslancev ni bila sklepna se o pristopu ni moglo sklepati.“ — To je res minimalno, kar se more za jugoslovansko deklaracijo napraviti. Na drugem mestu poročamo, da je poročevalec zdravstvenega odseka član „Jugosl. kluba“ posl. Jankovič z nekim predlogom propadel z enim glasom, ker ni bila navzoča cela vrsta poslancev Jug. kluba.

Tudi Francozi so pričeli misliti sami nase. — Zanimiva izjava mladina. Rusi so svojo rekli. Na konferencah v Brestu Litovskem so izjavili, da se ne brigajo za notranjo uredbo Avstro-Ogrske. Rusi se tega stališča drže. Sedaj nekaj sličnega prihaja iz Francoske. „Journal de Geneve“ je pisal, da se v Avstriji varajo, ako mislijo, da je samo vprašanje Alzacije-Lorene zapreka miru — ker so za mir isto tako važne notranje reforme v monarhiji. List „Feuille“ na to pravi: „Moti se, kdor misli, da bi Francoska dopustila, ako se ji povrne Alzacija-Lorena, da se narod dalje žrtvuje za narodnosti Avstro-Ogrske. Francozi bi čudno gledali, ako bi jim namesto Metz in Strassburga dali samoodločitev avstro-ogrskih narodov.“ Francozi torej tudi prihajajo na stališče, da se bo v te vojski brigal v prvi vrsti vsak sam zase. Ta običaj je v zgodovini postal pravilo in tudi sedaj bo doživljen. Zato bi tudi mi morali misliti v prvi vrsti sami nase, da svojemu narodu resnično kar največ priborimo in da ne ostanemo praznih rok — osmešeni. Nekaterim to ne gre v glavo, posebno ne tistemu gospodu mladino, ki je bil v znani okoliščanski gostilni te dni s svojim tovarišem nekoliko preglasen in mu je precej glasno zaupal „skrivnost“, da bo ententa gotovo priborila glasovanje avstrijskih narodov o tem, kako državno obliko in kakega vladarja si žele in da je sedanje pobiranje podpisov in druge priredbe samo priprava za ta trenotek. — Revčki, ki upajo na te angleške obljube, ki gredo preko Prage. Angleška ima dovolj prilike svojo dobro vojsko takoj pokazati na — Irlih.

Bolgarsko stališče. „Slovenec“ je na neke opazke dunajske „Reichsposte“ o nastopu delegata dr. Korošča proti Bolgariji podal nekaj splošnih opazk, ki so izražale le simpatije do srbske politike. Da izvedo naši čitatelji mnenje dunajskih krogov podajemo tozadevni članek „Reichsposte“ v informacijo dobesedno. Članek se glasi:

Jugoslovanska politika? Razprava o izjavi grofa Černina je odkrila marsikatero tajnost. Tudi pri dr. Korošču, ki se nad vse trudi, svojo skupino potegniti iz dobro avstrijskih tradicij Slovenske ljudske stranke v tabor balkanskega neoslavizma, se je to zgodilo. V svojem predlogu, za katerega so pa samo oni Čehi glasovali, ki so podali odpoved Avstriji, in predlagatelj sam, a noben drug Slovan, predbacia Nemčiji, da skriva svoje stare aneksijske želje pod raznimi formulami, medtem ko je ostal stari aneksijski načrt Bolgarije še neprikrit in pomeni veliko nevarnost za mir. — Da je bil dr. Korošec napad na Nemčijo dolžan svoji prisrčni zvezi z gospodom Klofačem in judom Stranskijem, bo vsakdo rad razumel. Ne povsem tako jasno je na prvi pogled, zakaj politik, ki pravi, da je razvil prapor jugoslovanstva, ne privošči hrabremu jugoslovanskemu narodu kakor so Bolgari, da se razširi. Bolgarski zaveznik ima s tem, da se je priklopil osrednjima državama, bistvene zasluge, da se je zamogla Avstrija, ko je bila napadena od vseh strani, vzdržati in da ne sede danes v domovini dr. Korošča, laški berzaljeri. Med Avstrijo in

bolgarsko državo se je izvršilo prisrčno zblizanje, ki je diktirano od zaupanja in toplega prijateljstva, in bilo bi pričakovati, da bi bila tudi v jugoslovanski politiki za dobiti hvaležnost za sorodni narod in da bo našla pokrepitev prijateljskega razmerja monarhije do jugoslovanskega naroda popolno priznanje jugoslovanskih poslancev v Avstriji. Ali razširitev Bolgarov je — Srbom trn v obeh. In to ne le radi tega, ker odvzame namišljeni Veliki Srbiji Macedonijo in zahteva za se desni breg Morave, a pak radi tega, ker bi postala Bolgarija s tem povečanjem vodilna država na Balkanu. Človek bi prašal, kaj briga srbska zavist in sovraštvo do Bolgarije avstrijskega Slovenca? To je ravno bistvo te jugoslovanske politike, ki jo vodijo sedaj dr. Korošec in tovariši, da ni nikaka jugoslovanska ampak srbska politika, ki povsod narodne interese jugoslovanskih narodov podreja onim srbstva in srbskega vodstva. Že enkrat so zašli Slovenci v balkanski vojski v srbski tok in so zavzeli tedaj stališče proti Bolgarom, napaka, ki se je pozneje od vsih razumnih ljudi priznala. Dr. Korošec zavaja slovensko in hrvaško politiko v staro napako nazaj: Jugoslavani Avstro-ogrške naj služijo interesom belgrajske politike. Gosp. dr. Korošču se zamore čestitati. Glorijolo Karagjorgjevičev z ono Habsburžanov, nade nesrečne Srbijske z onimi zmogovite Avstrije zamenjati — to ne pogojuje vsak. — Tako „Reichsposta“. Tudi mi si ne moremo tolmačiti, kako bi seboljšal položaj slovenskega naroda, ako treznemu, poštenemu kmečkemu jugoslovanskemu bolgarskemu narodu hočemo kratiti to, za kar ima pravico. — Bolgarski ministrski predsednik Radoslavov je te dni v bolgarskem sobranju imel govor, v katerem je povdarjal, da Bolgari hočejo časten mir, ki stvari njihovo narodno jedinstvo. Ta narodna skupnost tvori njihov edini vojni cilj. To vendar ni proti mirovni formuli: nobena nasilna pridobitev ozemelj in prosta samoodločitev narodov.

Poljska država. V Lvovskem rotovžu je zborovalo 500 poljskih odposlancev, ki so se soglasno izjavili, da je sveta dolžnost vsakega Poljaka delovati za samostojno poljsko državo, kaeri naj se priklopi tudi Galicija. Stari prestol Poljske naj zasede avstrijski cesar Karel.

Židovska kraljevina Palestina. „Berner Tagblatt“ poroča iz Londona, da bo angleška vlada v najkrajšem času proglasila neodvisno židovsko kraljevino Palestina. Sveto mesto bo nevtralizirano.

Dnevne vesti.

Junaški branilec naše dežele Borojevič — feldmaršal. Njegovo Veličanstvo cesar je generalnega polkovnika Borojeviča povišal v feldmaršala. Iskreno smo se razveselili tega visokega odlikovanja — velezaslužnega moža. To odlikovanje zopet priča, da ni resnična govornica, ki jo nekateri radi širijo, da naš človek v Avstriji ne more priti naprej. Borojevič ni nikdar zatajil, da je Hrvat — vedno pa je povdarjal tudi zvestobo do države ter se je odlikoval s poštenim delom, zato je tudi priprosti sin Hrvatske dosegel najvišje vojaško odlikovanje. Borojevič je bil pred leti stotnik našega 17. pešpolka v Ljubljani in je našim slovenskim možem še v najboljšem spominu.

Narodnonapredna stranka, ki je po nastopu Kalanovcev in „Slovenca“ očitno oživljena in se čuti močnejšo, je imela na Svečnico v Ljubljani shod svojih zaupnikov. Bilo jih je skoro 1000. Navzoči so bili tudi izvenkranjski naprednjaki. Ustanovili so enotno „Jugoslovansko demokratsko stranko“. Sklenili so ustanoviti na predlog dr.

Trillerja tudi „Centralni jugoslovanski narodni odbor“. Dr. Triler je pravil, da sta se o tem dogovarjala z dr. Krekom. — Več o tem gibanju narodnonapredne stranke bomo še govorili.

Proti Domoljubu so ustavili nov list liberalci, ki gredo sedaj med ljudstvo na agitacijo z imenom Jugoslovanska demokratska stranka. To lepo ime so ukradli g. Mihi Moškercu. Ne vemo, kaj bo ta k temu rekel, ker je brez dvoma edini posestnik te firme le Miha Moškerc. On ima prednost in duševno lastnino. Kaj bodo pa rekli še nadalje k temu oni gospodje v K. T. D., ki so so domišljevali, da s tem, če v listih K. T. D. besno napadajo najboljše katoliške može, vzamejo liberalcem sapo iz jader in združijo ves slovenski narod v lepi slogi? Kakšna bo domovina, se ne sme soditi samo iz prve številke, ki je urejena za reklamo in za slepilo dobrih duš. Nekaj že namiguje, ko napoveduje, da nastopa kot naslednica bivšega Slovenskega Doma, ki ga je „sovražna slana“ zamorila. Kdor je okusil sadove Slovenskega Doma, Dana, Jutra, in podobnih glasil, ta bo vedel, kaj ima pričakovati od njih naslednice Domovine. V prvi številki napada samo dr. Šusteršiča, dr. Lampeta in dr. Pegana. S tem se hoče nekako prikupiti. Da se je takoj začela tudi z Resnico kregati, jo še bolj označuje. No, bodo že še prišli tudi drugi na vrsto! „Domoljub“, bodi mož!

Jugoslovanska demokratska stranka, ki pojde sedaj kmete loviti, pravi: „V velikih zmotah je danes, kdor meni, da je prišel sedaj čas za to, da nastane iz vse domovine en sam hlev, v katerem naj gospoduje en sam pastir.“ „Domovina“ in za njo stoječa liberalna stranka bo torej strankarsko načelo izvajala. In v kateri smeri? Tudi to jasno pove, ko pravi: „Svetovno naziranje pravega demokrata je napredno. In baš ta točka je tista, ki bo tudi v naši državi duhove najbolj ločila, in v tej točki je tudi enotnost med rodnimi brati različnega svetovnega naziranja nemogoča.“ Ker se pripravlja v naši državi po vojski kulturni boj, je pač jasno, kaj s tem namiguje nova demokratska stranka.

V obrambo naše duhovščine. V Kat. tiskarni je izšla te dni brošurica, ki nosi podpis „Duhovniki-pristaši S. L. S.“ Knjižici se takoj vidi, da jo je spisal nenormalen človek, ki že kar brenči od same strasti. „Da se razumemo in pridemo do sloge“, tako začne, potem pa ponavlja iz „Slovenca“ vse že tolikokrat ovržene reči. On pridiga, da se moramo sporazumeti z liberalci, kakor bi bili mi krivi, da so liberalci svoj čas začeli strankarski prepir na Slovenskem. Dalje na strašno naiven način fantazira o našem razmerju do pravoslavja, bodoči jugoslovanski državi, slednjič pa izliva kar v potokih svoj žolč nad dr. Šusteršičem. Tega treba pa uničiti. Kdor to prebere, pride takoj na to, da se pisatelju že blede. A kako pride Katol. tiskarna do tega, da tako reč tiska? Kako pride duhovščina do tega, da jo eden pred celim svetom tako blamira? V obrambo naše duhovščine, moramo takoj reči, da je popolnoma krivično podtikati jej odgovornost za tako pisanje. Če je eden znorel, so drugi vendar še pametni ostali.

Lažnjiva brošura. V brošuri, ki so jo iz Ljubljane poslali duhovnikom in v kateri zahtevajo naj vsa in obrekovanja liberalcev o dr. Šusteršiču sprejmemo kot gotova dejstva, je tudi očitane: „Ali gospodom ni znano, kakšen pakt je pa dr. Šusteršič lansko leto delal z liberalci? On je hotel z njimi stopiti v veliko bolj ozko zvezo kakor mi. Seveda ne v dosego kakih narodnih idealov, marveč zopet za to da bi sebe s pomočjo liberalcev obdržal. Seveda ni ni-

komur nič povedal, nikogar za svet vprašal, ampak kar sam na svojo roko in na skrivnem.“ — Proti temu očitaniu za danes samo citiramo zapisnik seje Izvršilnega odbora S. L. S., ki se glasi: „V seji Izvršilnega odbora S. L. S. dne 21. novembra 1916, ktere so se udeležili skoro vsi člani polnoštevilo, je bil Kregarjev predlog o koncentraciji slovenskih strank sprejet oglasno. Predlog se je glasil takole: „Glede na izvanredne razmere in bližajoče se ustavno življenje se izreka Izvršilni odbor S. L. S. načeloma za koncentracijo slovenskih strank na temelju brezpogojne, v odločnih dejanjih izrazujoče se udarnosti do slavne vladajoče dinastije in vsestranskega spoštovanja naukov in naprav katoliške cerkve ter dejanskega priznanja popolne svobode njenega kretanja, je mogoče organično sodelovanje vseh dobromislečnih celokupnega naroda za krepki in svobodni razvoj Slovencev v okviru habsburške monarhije. — Načelnik se pooblašča, da v danem slučaju započne tozadevna oficijelna pogajanja.“ — Nekaj časa pred tem sklepom je v tem smislu izšel članek tudi v „Slovencu“. Vse mladinstvo je bilo takrat radi tega članka po koncu (podtikalo ga je dr. Šusteršiču) in je zavzemalo stališče, „da se s tem preveč zahteva“. Ni jim šlo v glavo, da bi mogla S. L. S. zahtevati zgoraj podčrtane točke. — Zato jim je bil dr. Šusteršič že „narodni izdajalec“. Nekateri mladini so na lastno pest preko načelnika in stranke pričeli barantati z liberalci, razvila se je gonja proti dr. Šusteršiču, preko odbora je prelat Kalan dr. Šusteršiču „Slovenca“ zaprl. „Slovenec“ in „Slovenski Narod“ sta postala združena v blatenju dr. Šusteršiča — mladini so bili vsi srečni na ta uspeh ter so sanjali, da so s tem na podlagi popolne breznačelnosti, ki je bila viden znak tega bratenja, kaj pridobili. Faktično so se pred liberalno stranko, ki jim do danes od stare S. L. S. zahtevane garancije ni podala, ponižali in jo učvrstili, kar se z vsakim dnevom bolj kaže. To je resnica. Sedaj samo še manjka, da Kalanova S. L. S. na povelje liberalcev stike z „Jugoslovansko demokratsko stranko“ pomnoži — in varstvo katol. načel bode v rokah liberalcev. Namesto, da bi močna stara S. L. S. slovensko politiko pošteno vodila, vodijo sedaj liberalci Kalanovce za nos.

Zanimivo pojasnilo k očitanjem ljubljanske brošure, poslane duhovnikom je podal na letošnjo Svečnico na shodu liberalne stranke dr. Triller. Dejal je: „Bilo je v jeseni 1916, ko sem imel v tej zadevi po naročilu našega strankinega vodstva neoficijelen in neobvezen razgovor s pokojnim dr. Krekom. Prišla sva pred vsem do soglasnega zaključka, da o kakem žrtvovanju temeljnih strankarskih načel, kakršno je zahteval od naše napredne stranke kot prvi pogoj vsakega skupnega nastopa takratni načelnik S. L. S. dr. Šusteršič, ne more in ne sme biti govora.“ — Ali je to barantanje dr. Šusteršiča z liberalci, katero mu očita najnovejša brošura iz Kat. Tisk.? Laž ima kratke noge.

Mobilizacija ulice. Pod tem naslovom „Slovenski Narod“ toži, da Nemci v Mariboru in Celju organizirajo ulico ter je upravičeno ogorčen. „Slov. Narod“ piše: „Ulica, gorjača, pobijanje šip — to je zadnji dokument nemške politike proti Slovincem bil in — kakor je videti — tudi ostane. Toda tudi tega staromodnega orožja se ne ustrašimo.“ — Kar velja za nemške manire v Celju in v Mariboru velja tudi za ljubljanske manire. Mi smo nazora, da je tudi v Ljubljani „ulica, gorjača, pobijanje šip“ silno — „staromodno“.

Sporna točka. Dr. Lenard je pod tem naslovom pisal dne 26. januarja v „Jugo-

slovanu“, da pristaše obeh katoliških slovenskih struj (starinov in mladinov) ne loči versko, marveč narodno načelo, češ, da imajo „mladini“ v programu ujedinjenje „Slovencev, Hrvatov in Srbov“, „starini“ pa izključujejo iz tega programa Srbe. Dr. Lenard je mnenja, da bi slovensko-hrvaška država ne imela nobene idejne podlage in da so tedaj Slovenci za Hrvate res samo nadležen balast. — Mi pravimo na to: Ni res, da bi cela „struja“ izključevala Srbe, posamezniki imajo pa lahko kake pomislilke, in to že zato, ker so Hrvatje in zlasti Srbi za ujedinjenje precej mrzli. Prav isti dan, kakor je dr. Lenard pisal o sporni točki, je prinesla „Hrvatska Država“ članek pod naslovom „Žalostne pojave“, kjer takole toži: „Misao jedinstva Slovenaca, Hrvata i Srba... kod Hrvata, koji so joj podali osnovku, nije bar do sada, našla ni brojem in oduševljenjem onog odziva, kojeg je našla kod Slovenaca. Što vrijedi (velja) za nas, vrijedi još više za našu braću Srbe!“ — Gospod Lenard ima pač vneto slovensko srce, ki pa dozda ni ogrelo njegovih Poljakov in najbrže ne bo Srbov. In je „žalostna pojava“, to nesporna točka, da nas namreč bratje v dejanju ne marajo! Seveda so tega nekoliko krivi tudi taki zgodovinarji, kakršen je P. Bohinjec, ki v svojem površno zverženem članku o „Stikih Hrvatov, Srbov in Slovencev“ (glej Listke „Slovenca“) in v vseh stoletjih niti jednega stika našel med Slovenci in Srbi, med Slovenci in Hrvati pa premalo pravih stikov.

Izjava. Podpisani občinski odbor se soglasno pridružuje izjavi za deklaracijo z 30. maja 1917, kakor so jo podpisale vse stranke. Županstvo Konj, dne 31. jan. 1918. M. Drnovšek, župan, Martin Planinšek, Jurij Hauptman, Ignac Smuk, Franc Kovač, Matija Smuk, Matija Cirer, Martin Dernovšk, Martin Kepa, Božjak Franc.

Dr. Korošec v delegacijah. Dr. Korošec je bil v delegacijah tudi l. 1913. Kakšni so bili tačas njegovi nazori? „Slov. Narod“ z dne 19. decembra 1913 poroča: „Ono za kar se ni moglo pridobiti dr. Laginjo, je prevzel parlamentarni adjutant klarikalnega voditelja dr. Korošec. Govor, ki ga je izrekel (dr. Korošec) v delegacijah, ni vseboval niti besedice kake konkretne kritike o balkanski politiki grofa Berchtolda, ta njegov govor je imel docela druge cilje. Dr. Korošec je napadel „srbski imperijalizem“, proti kateremu mora biti monarhija oprezna, češ, da srbska dinastija hoče prodreti na avstrijsko Adrijo. Proti temu je za Avstrijo edino obrambno sredstvo trijalizem. Kakšen trijalizem je imel v mislih klerikalni izzivač, je razvidno iz njegovih besed, da so Srbi po veri in kulturi mnogo bližji Rusom, kakor nam. Iz teh besed je razvidno čisto frankofurtimaštvo, ki se ni sramovalo zadati na svetski pozornici avstrijske delegacije udarec edinstvu Jugoslovanstva. Z ozirom na to dejstvo ne pomenja ničesar, ako je dr. Korošec izjavil, da je vseeno, ali glasuje za ali proti Berchtoldu, češ, da je vsak avstro-ogrski minister ujetnik Madžarov, in, ako je še pripomnil, da on kot predstavnik „patrijotskih“ Jugoslovancev (jasna iluzija na „nepatrijotske“ narodne jugoslovanske stranke) smatra za glavno naglašati, da mora biti monarhija na jugu jaka in silna...“ — Kdo je nagovarjal na vojno? Kdo sumničil „patrijote“? Malo pred izbruhom vojne! „Slov. Narod“ je tačas dolžil dr. Korošca.

Shod Kalanove stranke v Kranju. Pretečeni pondeljek se je vršil v Kranju shod Kalanove stranke. Na shodu sta imela poročati poslanca Jarc in Demšar. Demšarja sicer niso pričakovali, a prišel je vendarle. Po dolgih letih so volilci imeli zopet enkrat priliko videti tega moža, ki v nevoljo prebivalstva zastopa v državnem zboru že skozi

par volilnih dob loško-kranjski volilni okraj. Novega tudi to pot Čoč ni povedal ničesar. Samo eno moramo pibiti, ker to dovolj označuje moža, kakšen da je. Spozabil se je med svojim govorom tako daleč, da je z očividnim namigavanjem na dr. Lampeta in dr. Šusteršiča, očital deželnemu odboru, da si z deželnim denarjem „gospodje polnijo žepce.“ Na mejklic nekega navzočega: Gospod poslanec, pazite vendar, kaj govorite! se je mož odrezal, da je poslanec in kot tak lahko govori „kar hoče“. Mož se pač ne zaveda, da s takimi napadi na svoje nekdanje tovariše, maže samega sebe. Poslanec Jarc je uvodom svojega govora čutil potrebo obregnuti se ob dekana Koblarja, češ da ni dal dvorane v Ljudskem domu na razpolago za zborovanje. Resnica pa je, da je bila dvorana gospodom na razpolago, če bi se bili le hoteli omejiti na samo manifestacijo za jugoslovansko deklaracijo in bi opustili, kakor je g. dekan predlagal, vse osebne napade, kar stvari samo škoduje in veča razdor v naših narodnih vrstah. To pa seveda prirediteljem ni bilo všeč, ker „deklaracijska politika“ je po mnenju teh ljudi bistveno zvezana z zabavljanjem na deželni odbor in na dr. Šusteršiča. Zato so priredili shod „pri Peterčku“ na glavnem trgu, kjer so se doslej vršila vselej samo zborovanja odločnih nasprotnikov stare Slov. ljudske stranke. Za to zborovanje so bili ti prostori res primerni. Na shod je prišlo poleg okoličanov tudi precej liberalnih meščanov, da dokažejo svoje simpatije „pomlajeni Kalanovi stranki“. Za to nas ni prav nič presenetilo, da je na zborovanju kot prvi govornik za prof. Jarcem dobil besedo liberalni profesor Pirnat, ki včasih prireja po deželi agitacijska predavanja za vojno posojilo in se dela na gotovih mestih jako vladnega, hud političen nasprotnik ne samo nekdanje S. L. S., ampak sploh vsake katoliške stranke. Bilo je res užitek videti liberalnega profesorja Pirnata, kako je stoječ tik za hrbtom g. Ivana Brodarja, ki je zborovanje vodil, delal opazke iz sv. pisma, med tem ko je Brodar s svojo težko besedo udrihal po deželnem glavarju. Da imajo danes na shodih Kalanove stranke, ki se hoče imenovati s starim imenom Slov. ljudska stranka, besedo notorični liberalci je treba pibiti. Polagoma bo že prišla jasnost. Jarc je v svojem govoru povedal celo kopo neresnic. Za Jarcem se je oglasil besedo prof. Marinko. Tedaj je Brodar, v strahu, kaj bo, če zvedo navzoči kmetje resnico, zborovalce enostavno nahujskal rekoč: „Govoriti želi gospod ta in ta, da bo branil dr. Šusteršiča!“ Med zborovalci je bilo poleg poštenih kmečkih mož, tudi nekaj mladičev, ki so takoj razumeli, kaj hoče Brodar s tem reči. Zagnali so pri ti priči vrišč: Doli ž njim! Ta ne sme govoriti! Brodar pa je, mesto da bi bil te ljudi opozoril, naj puste govornika, da bodo zborovalci mogli zvedeti tudi nasprotni glas, govorniku takoj vzal besedo, še preden je ta mogel sploh kaj povedati. Prof. Marinko se je s protestom proti taki svobodi govora umaknil, opozorivši z glasnim klicem zborovalce, da se gospodje boje resnice, ker polovico tega kar sta Jarc in Demšar povedala, je sama neresnica. Ako bi bili navzoči kmetje slišali tudi nasprotni glas, bi bil gotovo marsikateri kmečki mož raje prej odšel, kakor pa glasoval za zaupanje Jarcu in Demšarju, ki si upata kmete na ta način voditi za nos. Omenimo naj le še nekaj: Med stavljenimi resolucijami se nahaja tudi zaupnica Kalanovi stranki. Vse resolucije so bile sprejete soglasno, tedaj tudi ta — z glasovi navzočih liberalcev. Tako so liberalci dali prelato Kalanu izpričevalo, da izvrstno dela — zanje! Tako se ljudstvo zapeljuje in slepi, liberalci se pa smeje.

Ob ustanovitvi Kalanove stranke. Prijatelj nam piše: Dobil sem vstopnico in vabilo na sestanek zaupnikov mlade S. L. S. Ne vem kako sem prišel do takega zaupanja; saj vse polno izkušenih delavcev, ki so prenašali vročino dni v stari S. L. S., pri katerih smo se navduševali za delo in videli uspehe pri ljudstvu, — te vstopnice ni dobilo. Mislim sem in še danes mislim: Stranki, ki ne zaupa takim možem, tudi jaz ne morem zaupati. Dr. Korošec je bil na tem sestanku iz srca vesel, da je mlada S. L. S. izgubila precej članov; lože bo hodil na Kranjsko. Zakaj jih sedaj treba tako tirati v stranko? Ali pa morda nobeden ne verjame Koroščevim besedam?

Kmečki Janez.

Razpuščen je občinski zastop v Planini pri Rakeku. Gerentom je imenovan Anton Urbas, posestnik v Planini. Kot prisedniki so mu prideleni: Franc Žigon, Franc Kianta, Josip Ostanek ter Franc Dolenc, vsi posestniki iz Planine, dalje Ivan Klemenc iz Jakovca ter Josip Leskovec iz Loga.

Zopet slovenski duhovnik umrl v Ameriki. V Colorado Springs v Ameriki je mirno v Gospodu zaspal slovenski duhovnik č. g. Josip Knafelc, star 44 let. Bil je bolan 15 let, zadnje štiri leta je preživel v bolniški postelji. Č. g. Josip Knafelc je dovršil svoje bogoslovne študije v semenišču Št. Paul v Ameriki.

Poročil se je ugledni posestnik na Barju in v Šelenburgovi ulici v Ljubljani g. Kosler z gdčno. Petrin, lastnico tovarne z lesom in hišno posestnico na Žabjeku.

Umrl je znani slovenski pevec g. Avguštin Štamcar, uradnik banke „Slavije“.

Prehrana kmeta ogrožena.

Voditelji in zastopniki delavstva so se zadnje čase prav po brenclevo zaganjali v vlado in vpili zakaj bi pri obstoječem pomanjkanju kmet še vedno smel jesti z večjo žlico kot industrijsko delavstvo in meščanstvo. Bodlo jih je v oči, da je smel kmet kot pridelovalec mesečno porabiti nekaj več žita oziroma mlevskih izdelkov za vsako osebo kot industrijski delavec.

Zakon je dovoljeval doslej kmetu porabljati na mesec približno 9 oziroma 11 kg žita, vsem drugim stanovom pa po 6 oziroma 9 kg. Industrijskim delavcem pa je bil kot težakom dovoljen pribitek 2 kg na mesec in je tedaj prejemal industrijski težak ravnotoliko kot kmet v najboljšem slučaju.

Novi zakon dovoljuje podjetnikom kmetijskih obratov odslej porabljati največ po 6³/₄ oziroma 9 kg žita na mesec.

Tako! In sedaj bo pa več žita pri kmetu mogoče odvzeti za mesta in industrijske kraje! Saj ni res!

Nad kmetom se je med vojsko v vseh ozirih izvajalo jerobstvo in se mu je njegovo žito odmerjalo ne po odredbi ampak samovoljno le v približnih množinah. Uvedle so se mlevske karte, dasi so se jih nekateri glavarstva in žitni nadzorniki branili, ker so v njih spoznali kruto zadrigo na kmečki vrat, ki ga je že dotlej itak preveč tiščala.

Oblasti so precenile kmetove zaloge, dostikrat občutno previsoko, odmerile so mu potem potrebo za dom in ne po po 9 in 11 kg ampak največkrat okroglo po 8 kg za osebo na mesec. Drugo je bilo treba oddati.

Na eni strani manjša odmera, na drugi strani primankljaj vsled previsok cenjenih zalog. Tako najdemo mnogo kmetov, ki jim puščeni ostanek zase in za svoje ne znaš niti po 2 do 3 kg na osebo in mesec računano na celo leto. Pa se bo oglasil kdo

in bo rekel, da je kmet pa tudi kaj skril. In če bi skril? Ne pomaga nič! Oblasti mu predpišejo množino žita, ki jo sme oddati v mlin za gotovo dobo in mlinar ne sme sprejeti večjih množin v mletev. Te množine so pa vedno določene niže kot jih dovoljuje naredba. In otrobi, ki jih dobi kmet iz mlina znašajo tudi vpadek najmanj četrtega dela na moki. Vprašajmo se sedaj, kdo je z večji žlico! Poleg tega pa mora kmet dajati tudi dninarjem hrane in kruha. Teh mu oblasti niso vračunili in jim mora dajati od svojih ust, ako jih hoče dobiti na delo.

Iz vsega sledi, da nova naredba kmeta pravzaprav prav nič ne zadene, kajti on je dobival in bo dobival — premalo. Vdan je že v to in bo tudi to udano prenesel le, če bo to v blagor domovine? Kajti pri oblastih itak ne dobi pomoči in pravice, sam pa si je delati ne more in — ne sme.

Z demonstracijami groziti kakor mestno delavstvo, kmet ne more. To ni kmečko orožje. A nekaj drugega je. Skrita moč v kmetu je njegova delovna sila in veselje do dela. Če pa to odpove, potem je lakota na svetu!

Opozarjamo vlado, da stvar uredi, da stavi jerobstvu gotove meje, oziroma, da kmeta producenta nikari na kak način ne spodbuja k večji produkciji, kajti malodušnost je od dne do dne večja, veselje producirati samo za druge je dan za dnem manjša. Res je, da dobi kmet za oddano blago denar, a koliko? In tudi če bi dobil še tako veliko, tudi on je mnenja, da se denarja ne more najesti, kadar je lačen.

Gospodarstvo.

Vsi deželni odbori so imeli te dni skupen posvet na Dunaju radi deželno-gospodarskih zadev in so podali finančnemu ministrstvu svoje predloge, zlasti radi državnih preodkazov deželam. Kranjsko je zastopal dež. glavar dr. Šusteršič. V razgovor je prišla tudi zadeva učiteljskih draginjskih doklad. Kakor znano, je v tej zadevi bil letos nered, ker je državni zbor sklenil splošno resolucijo, ki tega vprašanja nikakor ni rešila. Dežele, n. pr. Kranjska, niti dovoljenih vsot niso dobile in so morale iz svojega zalagati denarje za doklado, ki jo je imela dati država. Da se ta red vpelje, se je sklenilo, zahtevati od vlade, da za bodoče postopa sporazumno z deželnimi odbori. Glede preskrbe prebivalstva z elektriko se je sklenilo, da se posamezne dežele zedinijo glede temeljnih vprašanj in se skupno posvetujejo. Prihodnjič se bo obravnaval sodni zakon.

Kaj se zgodi z zaplenjenimi živili? To je že marsikdo premišljeval, če so mu pobrali iz nahrbtnika, kar si je s težavo naberačil. Sedaj je pa urad za prehrano izdal naredbo, da se morajo zaplenjena živila čim najprej porabiti za ljudsko prehrano. Najprej morajo oblasti paziti, da se taka živila ne pokvarijo. Smejo se zastonj oddati za splošen dober namen, za reveže, za bolnice itd. Prodaja je prepovedana in se smejo sicer oddati le proti nakaznicam po uradnih cenah. Zlasti naj pazijo oblasti na to, da se ljudstvo po javnih razglasih pouči o pravilni uporabi zaplenjenih živil. Natančneje določbe ima izdati deželna vlada po zaslišanju deželnega gospodarskega sveta. — Vse lepo. Ali je pa vredno tolikega uradnega posla, če si revež hoče dobiti kaj za lačni želodec, ako mu javna aprovizacija ne more lakote utolažiti?

Cene so padle ob pričetku mirovnih pogajanj z Rusijo raznemu in posebno vtihotapljenemu blagu kakor čajju od 120—140 K za kg na 60—100 K, čokoladi

od 60—70 K na 40 K, čebuli na 5 K za kg. Rižu je padla cena od 30 na 20 kron.

Vodilne cene za kisló repo je določila osrednja komisija za presojanje cen z odlokom z dne 20. t. m. Za 100 kg kisle repe veljajo naslednje vodilne cene: a) po 113·13 K, ako proda pridelovalec repo v svojem obratovališču, b) po 119·13 K, ako pridelovalec repo postavi v odjemalčevo obratovališče (v stanovališču pridelovalčevem) ali, ako blago postavi na bližnjo železniško postajo in pride sam po izpraznjeno posodo. Repnice (vode) ne sme biti več kakor 8 odstotkov.

Nova določila za dodatne izkaznice za sladkor. Urad za ljudsko prehrano je izdal novo naredbo glede dodatnih izkaznic za sladkor. Namestništva in deželne vlade so pooblaščené, da dovolijo mesečno poldrugi kilogram sladkorja naslednjim skupinam: v neprekinjenih obratih kot obrtni delavci zaposlenim; rudarjem, tudi tedaj, če so zaposleni izključno pri delu na površini; plavžarjem; vozno in nočno službo opravljajočemu poštnemu osebju; železničarjem, ki so zaposleni v trajni uporabi; orožnikom, ki opravljajo vnanjo ali nočno službo, isto tako policijskim stražnikom, finančnim paznikom, paznikom jetnišnic in državnim gozdarskim paznikom v gorovju, pristaniškim ladijskim vodnikom in paznikom na pomorskih svetilnikih; gozdnim delavcem, ki morajo pogosto biti več kot en dan odsotni od svojega rednega bivališča. Politična oblastva prve inštanice imajo pravico, v oziroma vrednih primerih dovoliti največ 1 in četrt kilograma sladkorja bolnim osebam če se izkažejo z zdravniškim izpričevalom. Za vse take osebe se izdajajo dodatne izkaznice za sladkor. Za skupine, ki so opravilne vsled poklica, imajo za dodatne izkaznice prositi dotična podjetja. Dotični razglas se v kratkem objavi.

Pritožbene komisije za spore med podjetniki in delavci. Izšla je sledeča naredba od pravosodnega ministrstva: Zastopniki delavstva ali podjetnikov smejo odložiti svoj čin le iz „tehtnih vzrokov“ ali ga odkloniti. Odložitev ali odklonitev ja pa veljavna šele tedaj, če jo odobri ministerstvo. Član pritožbene komisije, ki brez tehtne opravičbe ne pride pravočasno k razpravi ali sploh ne pride ali se na kak drug način odteguje svojim dolžnostim, zapade kazni do 10.000 kron. Višino kazni določijo ostali člani senata. Če je opravičil član naknadno svojo nenavzočnost, se kazneni razveljavi ali pa zniža. Če kak član ne pride, se mora razpisati nova razprava; k tej razpravi se povabi razen člana še njegov namestnik. Če še enkrat ne prideta, se vrši razprava brez njih in potem ima sodnik, ki pripada komisiji, dva glasova. Ali če tudi nenavzoči član opraviči svojo ne-

navzočnost se ne vrši nobena nova razprava. Člane odstavlja tudi lahko minister, če nastopijo take okolščine, ki izključujejo nastop pri sodišču (predkazni zaradi nečastnih dejanj), ali če član hudo krši svoje uradne dolžnosti.

Popis zalog sadnega mošta in kisa iz sadnega mošta je odredilo nižjeavstrijsko namestništvo. Pridelovalci, trgovci in gostilničarji so dolžni naznaniti vse svoje zaloge in ne samo letošnje ampak tudi lanske. Odbitki za domačo porabo niso dovoljeni.

Petrolej v Rumuniji. V Rumuniji je pridobivanje petroleja prišlo precej nazaj na stopinjo, kakor je bilo pred vojsko.

Bankoit se pridobiva zopet v Bohinju v večji meri. Tu pridobljena ruda se porablja za aluminij.

Vojna ali mir.

Ententa je na svojem posvetovanju v Versaillesu sklenila, da hoče nadaljevati vojsko. To je že večkrat sklenila, a od nje pričakovanega uspeha nikdar ni bilo. Upamo, da ga tudi sedaj ne bo in da je to zadnji njen tak sklep. Nemčija zaključuje svoje priprave za napad na zahodu, kjer je sedaj težišče položaja. Od bodočih operacij na zahodu je odvisno, ako postane ententa ponižnejša.

Z Rusijo še ni miru, a naj je ž njo sedaj mir ali ne, vojaško nas sedaj vsled svoje demokratske oslabeledosti ne more več napadati. Naša vlada hoče skleniti poseben mir z Ukrajino in Rumunijo. Trockij je doslej zavlačeval sklep miru, ker je upal na revolucijo svetovne demokracije. Nekateri so bili tudi pri nas tako naivni, da so od

takega načrta pričakovali takojšnjega miru. V Avstriji in Nemčiji smo doživeli nekaj velikih štrajkov, ki so pa ponehali. V Franciji in na Angleškem se je pa opazilo le nekaj sličnih pojavov. Splošni štrajk pri nas, ne da bi delavstvo na Angleškem in v Franciji hotelo izsiliti mir, bi ne pomenil konca vojske, ampak poslabšanje razmer za vse sloje pri nas, pomagali bi le k zmagi nasprotniku, kar bi ljudstvu naložilo še večja bremena in opustošenja.

V sredo so došla poročila, da so Ukrajinci zatrli vstajo boljševikov v Kijevu. Na čelu novo izvoljenega ukrajinskega ministrstva je predsednik ukrajinske delegacije v Brestu Litovskem Holubovič. Čete boljševikov se hitro umikajo iz Ukrajine. Pri Kijevu je zbranih pol milijona ukrajinskih čet. Poljaki so zasedli Mohilko, glavni stan ruskega višjega vojnega vodstva ter so aretirali ruskega glavnega poveljnika Kritenka.

Srbski socialisti na Francoskem so brezjavili ruskim socialistom, naj ne sklenejo posebnega miru, češ, da bi to pomenjalo propad demokracije.

Neko nemško poročilo pravi, da so Japonci v Rusiji dobili povelje, naj takoj zapuste Rusijo.

Listnica uredništva.

Tiskarski škrat tudi Resnici ne prizanaša. Na str. 2. v zadnji številki v 3. stolpcu je iz važne naloge bolgarskega naroda na Balkanu naredil vojno naiogo, dasi Resnica želi mir tudi na Balkanu. — V listku proti koncu pa je po tiskovni pomoti stavljeno vrhovni poveljnik Janez Kalan, kar se mora seveda glasiti Janez Vodan, da nikomur ne storimo krivice.

Kranjska deželna banka v Ljubljani.

Najvarnejše in najugodnejše se naloži denar v pupilarnovarnih 4½% zastavnih listih in 4½% komunalnih zadolžnicah Kranjske deželne banke. Letne obresti čistih 4½% brez odbitka kakršnegakoli davka.

Daje **hipotekarna** in **komunalna** posojila. Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun pod najugodnejšimi pogoji.

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

Šelenburgova ulica št. 1.

izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

financira vojaške dobave in aprovizijske kupčije. — Daje predujme na blago. — Eskomp-tira menice, fakture in terjatve. — Pospesuje trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz. — Vloge na knjižice obrestuje po 4%. — Vloge na tekoči račun po dogovoru.